

NRO 14016 Nötön - Åråsviken - Kilsviken med Gullspångsälven - Gullspångs

kommun Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14016 **Områdesnamn:** Nötön - Åråsviken - Kilsviken med Gullspångsälven **Kommun:** Gullspång **Kartblad:** 9DNO, 9ENV **Area:** 4688 ha **Naturgeografisk region:** 22a, Götalands centrala slättbygder, Vänerslätterna **Kust/havsregion:** - **Regionsindelning av sjöar och vattendrag:** Avrinningsområde 108 Göta älv **Agrara kulturlandskapsregioner:** - **Landskapsformer:** Slätt med lägre relativ höjd än 20 m, skärgård. **Riksvärde:** **Landskapstyp** **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** Skärgårdslandskap. Geovetenskap Vattendrag fauna

Värdeomdöme: I Åråsviken finns ett av de bästa exemplen i Sveriges på De Geermoräner. Området är också Vänerns största och främsta våtmark med stor biotopvariation. Stora arealer av lövdominerade äldre naturskogar - framförallt klubbalsstrandskog (Vallholmen). Gullspångsälven har lek- och uppväxtplatser för gullspångslaxen och -öringen. Den utgör också lekområde för asp från Väneren. Älven hyser även ett rikt fågelliv, med bland annat övervintrande knipa, strömstare och storskrake. De stora vassområdena kombinerat med ett stort antal holmar och skär, delvis täckt av äldre skog. gör betingelserna för ett rikt fågelliv synnerligen goda. **Huvudkriterier:** A, B, C, D **Stödkriterier:** Storlek, mångformighet, naturlighet, raritet, nyckelområde, funktion. **Förutsättningar för bevarande:** Karaktären av i huvudsak oexploaterat område bibehålls. Skärgården och vissa strandområden lämnas till fri utveckling och så långt möjligt ostörda. I övrigt kanalisering av friluftsliv, naturvårdsinriktat jord- och skogsbruk, skapa och bibehålla lövridå längs vattendraget i skogsmark, fortsatt bete av naturbetesmarker, restaurering av lek- och uppväxtmiljöer för de naturliga lax- och öringbestånden. Vattenkvaliteten förbättras och om möjligt bör korttidsreglering av vattenflödet i lekområdet undvikas. Faunavårdande punktinsatser. Naturvärdena påverkas negativt av: Dikning, rensning och andra vattenföretag, försurning genom nedfall, utsläpp av föroreningar, inplantering av främmande fiskstammar, täkt, schaktning eller andra markarbeten, friluftsliv i känsliga områden samt anläggningar för friluftsliv och olämpligt lokaliserad bebyggelse eller 36 anläggningar. Andra verksamheter som kan påverka naturvärdena negativt är bl.a. spridning av fisksjukdomar och plötsliga höga vattenflöden i Gullspångsälven. **Säkerställande och internationell status:** Nötön och centrala delar av Åråsviken är naturreservat enligt 7 § NVL sedan 1971, 1985 anslöts ytterligare drygt 100 ha, varav 58 ha fastmark till reservatet. Naturreservatet Gullspångsälven bildades 2006 och Vallholmen 2007. Ingår i Ramsar. Området berörs av Natura-2000 områden (fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet). **Områdets huvuddrag:** Nötön - Åråsviken - Kilsviken med Gullspångsälven innefattar Vänerns största våtmarksområde. Geomorfologiskt kännetecknas inre Åråsviken, Nötöreservatet, Vallholmen och södra Kolstrandsviken av välutbildade De Geermoräner som är särskilt tydliga då flertalet av dem är omgivna av vatten. De Geermoränerna bildar serier av långsträckta öar i NVSO- lik riktning. Yttre Åråsviken har landskapsmässigt mera karaktären av skärgård bestående av en mängd, ofta kala, små öar och skär, den större Fågelön samt Alöhalvön. Fågelön är till större delen skogbevuxen och är bebyggd med ett tiotal fritidshus. Alöhalvön består av barrblandskog och alsumpskog samt odlingsmark runt bebyggelsen. De inre delarna av Åråsviken täcks av mycket stora arealer bladvassar med starrmader och annan lågvassvegetation närmast fastmarken. Vallholmen kantas av vidsträckta aloch björksumpskogar som genom uteblivna skogsvårdsåtgärder idag ger ett opåverkat ställvis nästan urskogsartat intryck. Fastmarkspartierna av Vallholmen täcks av en likaledes ganska åldrig blandskog (naturskog). Strandskogar finns även utmed andra öar och på flera ställen innanför starrmaderna. Lövskog förekommer i delar av området. Svenningsöarna och Fruskären betas och strandängarna runt dessa öar har en tuvig högstarrvegetation. Den betade vegetationen bidrar ytterligare till området biologiska mångfald. Faunan i området är synnerligen rik och varierande. Särskilt gäller detta fågellivet. Längst i väster finns en utpräglad skärgårdsfågel fauna. Karaktärsarter är här t.ex. storlom och småskrake. Fisktärnan är talrik och även

silvertärnan häckar. Bland typiska kustfåglar som förekommer kan även strandkata, roskar och havstrut nämnas. Längre mot öster i de stora vassområdena häckar arter som rördrom, skäggmes, brun kärrhök, brunand och rödbena. En både art- och individrik rovfågelfauna finns i området med t.ex. fiskgiuse, brun kärrhök, duvhök och lärkfalk. Området har bitvis karaktär av fågelsjö. I Gullspångsälvens nedre lopp (Åråsforsarna) finns de enda kvarvarande lekplatserna för de unika stammarna av lax och öring som har Väneren som sin naturliga tillväxtplats. Gullspångslaxen och öringen är mycket snabbväxande och storvuxna. Öringen är landets mest använda sättfisk av förekommande stammar. Även i framtiden förväntas stammarna få stor betydelse. Laxen och öringen har högsta prioritet med avseende på skyddsvärda fiskstammar. Ett bräddavlopp har grävts mellan Kolstrandsviken och Gullspångsälven för att utjämna den höga vattenföring som är en följd av korttidsregleringen av Skagern. På så sätt bedöms vattenregleringens påverkan på laxens och öringens lekplatser nedströms minska. En restaurering av lek- och uppväxtområden vid L Åråsforsen bör ske. 37 Gullspångsälven brukar vara öppen hela vintern, vilket gjort den till övervintringsplats för t.ex. gräsand, Knipa, storskrake och strömstare. **Anmärkingar:** 2 klass 1-obj. i VMI, 1 klass 2- och 1 klass-3 obj.

Referenser: Landgren Th. 1986: Underlag till översyn av CW-listan; KilsvikenÅråsviken. Koncept. Fiskeriverket, beslut 1988-04-11 rörande Områden av riksintressen för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk. Fiskeristyrelsen 1984. Bevarande av svenska fiskbeståndens genetiska resurser. Bergquist, B. 1996. Särskilt skyddsvärda vattenområden med hänsyn till fiske, friluftsliv och förekomst av skyddsvärda fiskarter/stammar. Vattenfall 1989. Öringstammar i Sverige. Åtgärdsstudier för kompensation av fiskeskador. Delrapport 2. Länsstyrelsen 1989. Ängs- och hagmarker i Gullspångs kommun. Meddelande 2/89.